

BESZÁMOLÓK

SZEMLÉK

REFERÁTUMOK

A FID hírei

Új regionális bizottságok

A szervezet két új regionális bizottság megalapítását tervezi a közeli jövőben az eddig létező latin-amerikai és ázsiai-óceániai regionális bizottságok (FID/CLA, FID/CAO) mintájára. A FID/NANE az észak-afrikai és közel-keleti országokat, a FID/CAF a nyugat-, kelet- és dél-afrikai országokat tömöríti magába.

Az informatika és a dokumentáció terminológiájának alapvető problémái

A fenti címmel jelent meg a FID gondozásában az angol–oros–német–francia–spanyol nyelvű terminológiai szótár, amelyet a FID Információs és Dokumentációs Terminológiai Bizottságának szakértői állítottak össze. A szótár forrásául a terület négy vezető indexelő és referáló folyóirata, az *Information Science Abstracts* (ISA, USA), a *Library and Information Science Abstracts* (LISA, Nagy-Britannia), a *Pascal Thema* (T205). *Science de l'information documentation* (Franciaország) és az *Informatics Abstracts* (Szovjetunió) szolgált. A szótár szerkezete tükrözi az említett folyóiratok osztályozási struktúráját a legújabb fogalmak esetében is. A függelék az osztályozási sémák összehasonlító elemzését tartalmazza, amelynek konklúziója szerint a választott referáló szolgáltatások jelentős tartalmi átfedést mutatnak.

A kiválasztott kifejezések többsége számítógépes információkezelő eljárásokhoz kapcsolódik. A két részből álló szótár 1960 tételt tartalmaz. Az első rész az angol kifejezéseket és azok francia, német, spanyol, ill. orosz megfelelőit tartalmazza, a másodikban pedig az orosz, német, spanyol és francia szavak találhatóak az angol nyelvű megfelelő kifejezésre való utalással.

A szótárt a tervek szerint a szakterület fejlődéséhez igazodva, rendszeresen felújítják. (Essential

problems in terminology for informatics and documentation. Terminological Dictionary of Information Sciences. VINITI, Moscow, 1988, 134 p. FID 671. ISSN 0203-6444.)

A FID 45. konferenciája és kongresszusa

A soron következő konferenciát és kongresszust 1990. szeptember 17. és 22. között (tehát az előző FID-hírek rovatban közöltekhez képest megváltozott időpontban!) tartja a szövetség Havannában "Az információ mint fejlesztési erőforrás" címmel. A fejlesztést szolgáló információt a legszélesebben értelmezve a szervezők az alábbi témákban várják az előadásokat, hozzászólásokat:

- ▶ Az információ szerepe a társadalmi-gazdasági döntéshozatalban: információ az iparban, a mezőgazdaságban, a közegészségügyben és a biomedicinában;
- ▶ Információs ipar a mai világban: az információ mint a gazdasági, tudományos és műszaki integráció folyamatának része;
- ▶ Információs és könyvtári szolgáltatások a tudományok, a technika és az ipar különböző területein;
- ▶ Új információs technikák. Technológiaátadás és együttműködés a különböző fejlettségi szintű országok között.
- ▶ Nemzeti, regionális és nemzetközi információs politikák.

A kongresszus alkalmából számos bizottság rendez prekonferencia-szemináriumot vagy fórumot: így pl. a Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Bizottság (FID/SD) "Társadalomtudományi információ a társadalmi-gazdasági fejlődés szolgálatában" címmel szervez tanácskozást. Az Ipari Tájékoztatói Bizottság (FID/II) ugyancsak tervez a havannai üléshez kapcsolódó szemináriumot.

Új szakcsoportok

Két új szakcsoport jelentette be megalakulását, mindkettőt Finnországban szervezték. Az *ipari és államigazgatási vezetői szakinformációs* szakcsoport célja a fejlődő és ipari országok vezetői számára szükséges külső és belső információk integrációs folyamatának ösztönzése. Az új technikát és a hagyományos módszereket ötvöző vezetői információs rendszerekkel, az ún. ismeretbázisú technikák alkalmazásával és az információk tartalomlemezési módszereivel kíván foglalkozni. A *bankügyi, pénzügyi és biztosítási információs* szakcsoport "FINANCE 92" néven elsőként a finn nemzeti alcsoportot hozta létre, de célul tűzte ki a nemzetközi alapú együttműködést is, tekintettel a közelgő nyugat-európai piacegyesítésre. Együttműködési fórumként, szakmai tapasztalatcsere eszközeként kíván tevékenykedni a pénzügyi területen dolgozó információs szakemberek számára. (Bővebb információt az alábbi címekről lehet kapni: Mrs. Merja Karivalo, Programme Director, Helsinki University of Technology, Center for Continuing Education, Revontuulentie 6, SF-02100 ESPOO, Finland – vezetői szakinformációs szakcsoport, ill. Ms. Eija Mustonen, Library Services, Union Bank of Finland, P.O.B. 868, SF-00101 Helsinki, Finland – "Finance 92".)

Az információs és dokumentációs kutatások szemléje

Az 1971 óta a FID által gondozott "K+ F projektumok a dokumentáció és a könyvtárügy terén" ("R+ D Projects in Documentation and Librarianship") címmel. A negyedévenként megjelenő folyóiratot a szövetség a *FID News Bulletin* és az *International Forum on Information and Documentation* mellékleteként kívánja közreadni. A tervek szerint a szemle két részből áll: az első rész az egyes országokban folyó kutatásokkal, a kutatási célokkal, a második pedig azokkal a területekkel foglalkozik, amelyek a legígéretesebbek az információs és dokumentációs kutatások között, s amelyek alapján a kutatások fejlődési irányairól lehet képet nyerni. A folyóirat (szerkesztője *Stella Keenan*, a FID nemrég leköszönt főtítkára) hírt ad a kutatások szempontjából jelentős nemzetközi konferenciákról és a kiemelkedő fontosságú új kiadványokról is.

Bizottsági ülések

A FID *Szabadalmi Információs és Dokumentációs Bizottsága* (FID/PD) 1989. április 20-án tartotta 25. ülését, Genfben. A tanácskozás fő témája a kémiai szabadalmak túlzottan "laza" elnevezési gyakorlata volt. A bizottság véleménye szerint a kutatás és a dokumentáció (beleértve a szabadalmi védelmet is)

szükségtelenül bonyolulttá, végső soron lehetetlenné válik a jelenlegi gyakorlat mellett. Éppen ezért elhatározták a használatos elnevezések szabályozását. Az ülés alkalmából tartották a szabadalmi információ optikai tárolásával foglalkozó ad hoc munkacsoport alakuló ülését, amely a csoport feladatainak és céljainak tisztázását javasolta. A bizottság kedvezően fogadta a szabadalmi leírásokat kiegészítő "indexelő sémák" bevezetését. Ezeket valamennyi szabadalmi hivatalban be kell vezetni, s e folyamatban a "nagy" hivatalok játszhatnak áttörő szerepet.

A szabadalmi közlönyök és a szabadalmi leírások kivonatait tartalmazó adatlapok egyelőre még nem hanyagolhatóak el a résztvevők szerint. Ha az online szolgáltatásokat gyakrabban használják, szerepük a jövőben ésszerűbb lehet, de az így nyert információ nem helyettesítheti a hivatalosan kötelező érvényű közléseket.

Az *Ipari Tájékoztatási Bizottság* (FID/II) ülését Jeruzsálemben (Izrael) tartották 1989. szeptember 13-án. Megbízásának lejártával leköszönt a bizottság elnöke, *dr. J. R. P. Alvarez-Ossorio* (Spanyolország), új elnökké a norvég *K. Kalseth* et jelölték. A folyamatos biztosítása érdekében továbbra is hivatalban marad a bizottság két alelnöke, *Mrs. R. Launo* (Finnország) és *dr. I. Farkas-Conn* (USA). Az ülésen egyebek között szó volt a FID/II átalakításának, tevékenységi köre újradefiniálásának kérdéséről, amelynek megválaszolására munkacsoport alakult a bizottság újonnan jelölt elnökének vezetésével.

A bizottsági üléshez kapcsolódóan rendezett "Üzleti, kereskedelmi információ az ipar számára" c. szemináriumon 22 előadás hangzott el mintegy 60 fő részvételével. A szekcióülések témái a következők voltak: Izrael iparának jelenlegi helyzete és fejlesztési tervei; Információs szakemberek az üzleti életben; Az ipar számára nyújtott korszerű információszolgáltatások; Az üzleti információ oktatása. A szemináriumot a Control Data Corporation teljes szövegű adatbázisokat kezelő szoftverbemutatója egészítette ki.

Az ülésnek magyar résztvevője is volt *Szántó Péter*, az OMK igazgatója személyében, aki *Jánszky Lajost* váltotta fel a FID/II magyar tagjainak sorában.

Új sorozat

A szövetség nemrég indította meg új kiadványsorozatát "FID Occasional Paper Series" címmel. A sorozat első darabja az információközvetítő szakemberekkel, ill. a különböző szervezetekben dolgozó információs menedzserek szerepével foglalkozik. (From informal gatekeeper to information counselor: emergence of a new professional role. *Marta Dosa, Mona Farid, Pál Vásárhelyi*. The Hague: FID, 1989. 55 p.) A leíró tanulmány – kiterjedt hivatkozási jegyzékkel – az ún. information gatekeeper jelenségeivel foglalkozik, vizsgálja az ilyen szakemberek szervezeti szerepét. Vázolja az információs tanácsadás általános funkcióit, ill. a kapcsolódó információpolitikai és oktatási-képzési kérdéseket.

Ugyancsak ebben a sorozatban jelent meg az UNESCO Általános Információs Programja számára készített szemle, amely 17 fejlett ipari ország információpolitikai gyakorlatát és alkalmazását tekinti át. (National information policies: a review of the situation in seventeen industrialized countries, with particular reference to scientific and technical information. *Michael W. Hill*. The Hague: FID, 1989. 107 p.)

A szemle a következő országok összehasonlító elemzését teszi lehetővé: Ausztrália, Ausztria, Kanada, Magyarország, Japán, Hollandia, Norvégia, Lengyelország, az Egyesült Királyság, az USA és a Szovjetunió. Ahol lehetőség volt rá, a szerkesztő a műszaki-tudományos információpolitikát helyezte előtérbe. A kötet nyilvánosan hozzáférhető, de nem könnyen fellelhető információkat tartalmaz a különböző társadalmi, gazdasági és politikai struktúrájú országok információpolitikájának fejlődéséről.

Nemzetközi Közgazdasági Lexikon

Befejeződtek a "Nemzetközi Közgazdasági Lexikon" munkálatai. A lexikon a FID történetében eddig a legnagyobb projektum eredménye, 6 országból 50 közreműködő 10 évi munkáját reprezentálja. Német, angol és orosz nyelven értelmezi a gazdasági rendszerek összehasonlításának és kapcsolatának fontosabb fogalmait és ismerteti ezek intézményi rendszerét. Közel 1500 kifejezést ölel fel.

A projektum irányító területének elnöke *Csikós Nagy Béla* akadémikus, a nemzetközi koordinátor – egyben a szerkesztőbizottság elnöki – tisztét *Földi Tamás* töltötte be. A projektumot jeletős mértékben támogatta az MTA és az Országos Tudományos Kutatási Alap. A lexikon 1990 tavaszán jelenik meg Hollandiában.

Összeállította: *Hegedűs Péter*

Egy régi-új vállalkozás: központi lelőhelyjegyzék a külföldi időszak kiadványokról

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR	
KURRENS KÜLFÖLDI IDŐSZAKI KIADVÁNYOK A MAGYAR KÖNYVTÁRAKBAN	
LELŐHELYJEGYZEK	
1985-86	
5-1, kötet A-D	
Budapest, OSZK 1989	ISSN 0324-6175

Kurrens külföldi időszak kiadványok a magyar könyvtárakban : lelőhelyjegyzék / készült az Országos Széchényi Könyvtár Külföldi Folyóiratok Katalógusa Nem-

zeti Periodika Adatbázis Szerkesztőségében Berke Barnabásné és Tószegi Zsuzsanna irányításával. - 5. 1985/86 : a Nemzeti Periodika Adatbázisban tárolt kiadványok. - Budapest : OSZK, 1989. - 4 db. ISSN - 0324-6175

"Az Országos Széchényi Könyvtár a hatvanas évek elejétől rendszeresen közzétette a kurrens folyóiratok országos lelőhelyjegyzékét abból a célból, hogy a legtöbb tudományos információt legfrissebben hozó dokumentumokról az érdekeltek mihamar áttekintést kapjanak. A nyomtatott lelőhelyjegyzék két évtized alatt kilencszer adott számot a könyvtárakba került folyóiratokról... Utolsó hagyományos technikájú jegyzékünk már nem teljes körűnek készült, csak az 1980–1982-re bejelentett új indulású és megváltozott című kiadványok lelőhelyadatait ölelte fel (megjelent 1984-ben)" – ennyit mond az 1989 februárjában készült főigazgatói előszó az OSZK központi lelőhelyjegyzékének eddigi pályafutásáról. Fogadjuk el belőle a kilenc megjelenési alkalmat, mégha ez a mostani "hagyománnyal rendelkező, mégis szinte gyökeresen új kiadvány" – nyilván címváltozási okból – csak ötödik kötetnek jelöli is magát.

Hogy mi e mostani lelőhelyjegyzék újdonsága, nyilván sejtji az olvasó. Nevezetesen az, hogy

- ▶ számítógépi támogatással készült,
- ▶ egy átfogóbb és online szolgáltatásra kerülő adatállományból, a *Nemzeti Periodika Adatbázis* (NPA) 1981 és 1986 közötti bejelentéseket tartalmazó állományából lett mintegy "kivonva".